

Наукові інтереси: історія педагогіки, система виховання в кадетських корпусах, військова та дипломатична терміносистема.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR
KOMIRENKO Yuriy Anatoliyovych –
 postgraduate of Department of Social Education

and Social Work of Uman State Pedagogical University

Circle of scientific interests: history of pedagogy, system of education in cadet corps, military and diplomatic terminological system.

УДК [378 +378.046.4]

ЛИСЕНКО Олена Анатоліївна –
 аспірантка кафедри психології і педагогіки,
 викладач кафедри англійської мови і перекладу
 Київського національного лінгвістичного університету
 e-mail: elena02041996@ukr.net

ІРЛАНДСЬКА НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА ВЧИТЕЛІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. В умовах сучасних світових інтеграційних процесів перед системою професійної освіти України постали нові завдання, шляхи розв'язання яких зумовлені підвищенням ролі особистості вчителя-професіонала. Сучасна педагогічна освіта покликана забезпечувати підготовку вчителя, здатного розвивати особистість учня в процесі спільної з ним діяльності. На сучасному етапі в Україні проводиться реформування системи вищої освіти, успішність якого пов'язана з вивченням прогресивного світового досвіду. Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю пошуку шляхів удосконалення педагогічної освіти в Україні в умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У коло зацікавлень багатьох українських учених потрапили питання, пов'язані зі становленням, розвитком та реформуванням систем педагогічної освіти різних держав світу. Зокрема, Стойко С. В. досліджувала педагогічну освіту Індії у ХХ ст., Костецька М. В. – вищу педагогічну освіту в країнах Євросоюзу кінця ХХ – початку ХХІ століть, Плечко В. П. – педагогічну освіту у Великій Британії (1986–2006 рр.), Вакуленко В. М. – теорію і практику вищої педагогічної освіти України, Росії та Білорусі, М'яковський М. Є. – педагогічну освіту Австрії кінця ХХ – початку ХХІ століть, Усманова С. М. – вищу педагогічну освіту в Туреччині, Махиня Н. В. – педагогічну освіту Німеччини другої половини ХХ – початку ХХІ століть, Карпинська Л.О. – педагогічну освіту

Канади, Бойко В. В. – післядипломну педагогічну освіту у Великій Британії, Кошманова Т. С. – педагогічну освіту в США у період з 1960 по 2000 рр.

Не менш вартими уваги є також наукові доробки вітчизняних учених: Янкович О. І., Чепурної Н. М., Кравченко І. М., Степанець І. О., Пахомової Т. Г. і ін., присвячені вивченню різних аспектів діяльності педагогічної системи України.

Не обійшли своєю увагою вчені питання підготовки педагогічних кадрів у різних країнах світу, адже цей досвід може бути корисним з точки зору запровадження передових ідей у власну освітню систему: Смірнова Л. Л. (Польща), Соколова А. В. (Англія і Шотландія), Яцишин Н. П. (Велика Британія), Павлішак О. Р. (Австрія), Короткова Ю. М. (Греція), Базуріна В. М. (Велика Британія), Поліщук Л. П. (Англія), Рибачук К. В. (США), Данилишена Т. М. (США), Пиж Н. М. (Канада) і ін..

Важливими для нашого дослідження є результати наукових розвідок українських фахівців із порівняльної педагогіки: компаративні дослідження в галузі освіти (Авшенюк Н. М., Бідюк Н. М., Десятов Т. М., Лавриченко Н. М., Сбруєва А. А., Кузнєцова О. Ю. та ін.), вищої освіти (Максименко А. П., Карпинська Л. О., Ельбрехт О. М., Шаповалова Л. В., Кучумова Н. В. та ін.).

Різні складники освіти Ірландії стали предметом дослідження українських учених: Кучер Ю. А. (система вищої та середньої освіти), Ситник О. І. (освіта дорослих), Запорожченко Ю. Г. (система забезпечення якості вищої освіти) та ін. Отже, аналіз наукової літератури та дисертаційних

досліджень дає змогу констатувати, що роль професійних об'єднань учителів у системі професійної підготовки педагогічних кадрів Ірландії в сучасний період активного реформування не була предметом системного вивчення й окремого аналізу.

Мета статті – визначити роль та висвітлити внесок Ірландської національної спілки вчителів (The Irish National Teachers' Organization) у систему сучасної педагогічної освіти Ірландії та професійної підготовки педагогічних кадрів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ірландська національна спілка вчителів (далі – ІНСВ) є найбільшим та найстарішим професійним об'єднанням ірландських педагогів. Вона була заснована у 1868 р. та довгий час була єдиною професійною організацією, що репрезентувала інтереси вчителів Ірландії. Слід зазначити, що ІНСВ представляє інтереси педагогічних працівників початкової ланки в Республіці Ірландія, а в Північній Ірландії – інтереси педагогічних працівників як початкової, так і середньої школи. За даними 2016 р. організація налічує 40 615 членів [1]. У своєму складі ІНСВ має 182 філії, які об'єднуються в 16 районів. Найвищим керівним органом цього професійного об'єднання є Щорічний конгрес (Annual Congress). У спілці працює 5 комітетів: Центральний виконавчий комітет (Central Executive Committee), Комітет благодійних фондів (Benefit Funds Committee), Освітній комітет (Education Committee), Комітет рівних можливостей (Equality Committee), Комітет директорів та заступників директорів (Principals' and Deputy Principals' Committee) [1].

Однією з цілей ІНСВ є надання консультацій та допомоги членам організації у профспілкових і професійних питаннях. Завдяки своєму багатому практичному досвіду ІНСВ має значні напрацювання у сфері фахової підготовки педагогічних кадрів. Відділ професійного розвитку педагогічних кадрів, тепер відомий як «ІНСВ Навчання» (INTO Learning), був створений у 1994 р. з метою надання можливості вчителям початкових класів опанувати курси професійного розвитку за загальноприйнятою моделлю. Основні принципи, що покладені в основу діяльності Відділу професійного розвитку педагогічних кадрів ІНСВ, полягають у такому: 1) доступність програм професійного розвитку для вчителів в усіх частинах країни; 2) дотримання високих стандартів якості програм фахового зростання педагогів завдяки постійному моніторингу відповідних освітніх органів та

залучення широкого кола педагогічних працівників до участі в цих програмах; 3) підзвітність та ефективність фінансових витрат. При розробці своїх програм професійного розвитку відділ «ІНСВ Навчання» прагне задовольнити потреби своїх членів у вдосконаленні професійних навичок, набутті нових знань в освітній парадигмі, що постійно змінюється. Поле діяльності відділу «ІНСВ Навчання» значно розширилося зі змінами в галузі педагогічної освіти. Окрім розробки та реалізації програм професійного розвитку педагогічних кадрів відділ займається також виробництвом навчальних DVD, координує роботу спільних освітніх програм, спрямовує свої зусилля на розвиток освітніх ресурсів. Ключовою ланкою діяльності «ІНСВ Навчання» є поширення співпраці з освітніми організаціями та установами, залучення професіоналів з великим практичним досвідом до колективної взаємодії з метою підвищення якості підготовки педагогічних кадрів, їхнього професійного зростання та обміну набутими знаннями [4].

Ми проаналізували програми професійного вдосконалення педагогічних працівників початкової школи, які «ІНСВ Навчання» пропонував учителям влітку 2016 р. На нашу думку, всі запропоновані онлайн курси покликані озброїти вчителів початкової школи найсучаснішими розробками в галузі педагогіки, методики, психології з метою вирішення найактуальніших проблем початкової освіти. Перш ніж представити свої онлайн курси, відділ «ІНСВ Навчання» ретельно вивчив найгостріші проблеми, які постають перед вчителями початкової школи. На наше переконання, такий підхід є свідченням свідомого бажання допомагати педагогічним працівникам у їхньому постійному професійному зростанні. «ІНСВ Навчання» пропонував учителям влітку 2016 р пройти такі онлайн курси: «Цифрові технології в початковій класній кімнаті», «Усне мовлення в початковій школі: давайте розмовляти»; «Образотворче мистецтво», «Робота вчителя в класі з неоднорідним складом учнів (multiclass): вирішення проблем управління, навчання грамотності та математики», «Ігрове навчання», «Розв'язання математичних завдань – процес, а не результат», «Підтримка позитивної поведінки в початковій школі», «Від навчання в загальноосвітньому класі до групи освітньої підтримки», «Рівні можливості: соціальна справедливість та проблеми рівності в початковій класній кімнаті», «Новітні технології навчання в початковій школі», «Роль позитивного психологічного

настрою для підтримки сприятливого мікроклімату в класі», «Аутизм: навчання в загальноосвітньому закладі», «Управління поведінкою: зупинись, подумай, дій!», «Навчання та учіння в ранньому дитинстві», «Роль інноваційного оцінювання в досягненні високого рівня грамотності та знань математики», «Навчання читанню та письму в перших класах початкової школи», «Усвідомлення має значення: розвиток свідомості та добробуту в початковій школі» та ін. [3].

Окрім онлайн занять ІНСВ пропонує очні курси для педагогів початкової школи за такими тематичними напрямками: «Мовне різноманіття: переваги навчання учнів в багатомовному середовищі», «Розробка та імплементація навчальної програми для молодших класів початкової школи на основі ігрової діяльності», «Фізична активність і спортивна освіта – ефективність міждисциплінарного підходу», «Від письма до читання – запровадження в дію рамкової програми грамотності», «Підтримка шкільних лідерів», «Інклюзивна освіта», «Навчання ірландської мови в початковій школі».

На нашу думку, важливим внеском ІНСВ у розвиток педагогічної освіти є співробітництво з вищими закладами педагогічної освіти. Наприклад, цілий ряд онлайн курсів був розроблений ІНСВ з урахуванням останніх досліджень педагогічної науки у співробітництві з Інститутом педагогічної освіти Маріно (Marino Institute of Education). Деякі очні курси професійного розвитку педагогів були створені у співпраці з професорсько-викладацьким складом факультету педагогіки Коледжу Св. Патрика, Драмкондра. Наприклад, програма «Від письма до читання – запровадження в дію рамкової програми грамотності» (Write to read: an introduction the Write to Read balanced literacy framework) розроблена на основі комплексного дослідження доктора Ейсне Кеннеді (Dr. Eithne Kennedy) з Коледжу Св. Патрика, Драмкондра. У підготовці курсів професійного розвитку педагогів ІНСВ співпрацює з іншими освітніми організаціями, що теж вдосконалюють програми для педагогів, випускають навчальну літературу та диски для дітей, батьків та вчителів, наприклад, освітньою організацією «Спостережливість має значення» (Mindfulness Matters) і «Відпочивай, Ірландіє» (ChillOut Ireland). Програма професійного розвитку педагогів початкової школи «Спостережливість має значення: розвиток свідомості та добробуту в

початковій школі» (Mindfulness Matters – Developing Mindfulness and Wellbeing in Primary School Children) була розроблена в тісному співробітництві з освітньою організацією «Спостережливість має значення». Результатом плідної співпраці з організацією «Відпочивай, Ірландіє» є курс професійного вдосконалення «Що таке благополуччя, самопоміччя і спостережливість для вчителя початкової школи» (Well-Being, Self-Care and Mindfulness for the Primary Teacher). Зазначений курс фахового розвитку розроблений, щоб допомогти вчителям початкової школи бути успішними як в особистому житті, так і в кар'єрі. Автори курсу впевнені, що людина, яка позитивно мислить та живе повноцінним життям, здатна досягти більших висот у професійній сфері [3].

На нашу думку, професійне об'єднання ІНСВ робить значний внесок у розбудову системи педагогічної освіти Республіки Ірландії, скликаючи щорічні конференції з найважливіших питань початкової школи, педагогічної освіти, професійної діяльності вчителів тощо. Обговорення найактуальніших проблем сьогодення, прийняття важливих рішень щодо виходу зі складних ситуацій впливають на становлення вчителя як професіонала своєї справи. Вагоме значення мають публікації доповідей конференцій, що містять висновки та окреслюють шляхи вирішення найболючіших проблем.

Вважаємо за потрібне приділити увагу освітнім консультативним конференціям ІНСВ. Так, конференція 2015 р. була присвячена новій навчальній програмі початкової школи. На думку професійного об'єднання, Загальнонаціональна програма професійного розвитку педагогів має забезпечити запровадження нової навчальної програми початкового циклу завдяки участі педагогів у курсах підвищення кваліфікації на базі школи за державний кошт під керівництвом досвідчених методистів [2].

На освітній консультативній конференції ІНСВ 2014 р. були обговорені важливі аспекти педагогічної освіти, а саме: якість початкової педагогічної освіти, професійна підготовка педагогів, підзвітність педагогічних працівників, оцінювання рівня їхньої професійної підготовки.

Проблема якості освіти постала в центрі уваги учасників конференції. Усі вони були єдиними у своїй думці, що професіоналізм та ефективність педагога є центральною складовою, яка найбільше впливає на рівень навчальних досягнень студента та якість

освіти. Це спонукало до розробки концепції професійної підготовки та зростання педагогічних кадрів. Однак питання дотримання високих стандартів якості в підготовці педагогічних кадрів є складним, тому що в сучасному суспільстві постійно змінюються вимоги до викладацького складу, які визначаються напрямом національної освітньої політики та змістом освіти. Не правильним буде вимірювати якість підготовки та професійного зростання педагогів лише успішним складанням студентами стандартизованих тестів. Це надто обмежений підхід, що не враховує безліч факторів процесу навчання, до того ж він, як свідчить світова практика, не дав бажаних результатів підвищення якості освіти [7].

Питання професійного зростання педагогів учасники конференції пов'язали також із зовнішнім оцінюванням діяльності шкільного закладу освіти та процесом внутрішньої оцінки якості навчального процесу в школі. Завдяки глибокому аналізу європейської політики і практики, учасники конференції дійшли висновку, що для успішного вирішення питання підзвітності педагогів в ірландському контексті слід змістити акцент із зовнішнього оцінювання діяльності шкільного закладу освіти (external Whole School Evaluation (WSE)) на внутрішній аналіз своєї праці педагогами (an internal Self School Evaluation (SSE)). Учасники конференції підсумували, що члени педагогічних колективів, використовуючи методи колективної співпраці, обговорення, аналізу своєї викладацької діяльності, можуть значно збагатити свій досвід з метою досягнення високих стандартів процесу навчання [7].

Таким чином, ми впевнені, що освітня конференція 2014 р. була надзвичайно важливою для досягнення високих стандартів педагогічної підготовки в Республіці Ірландія.

На консультативній освітній конференції 2013 р. були обговорені проблеми навчання математики, формування математичної грамотності в початковій школі. Доповідачі конференції зупинилися на таких актуальних питаннях навчання математики: математика в навчальній програмі початкової школи, національне та міжнародне оцінювання навчальних досягнень учнів з математики, математична мова, розв'язання задач з математики, навчання математики всіх категорій дітей, створення рівних можливостей вивчення математики для всіх учнів. Учасники конференції зосередилась на питаннях навчання математики в початковій школі не випадково, адже учні шкіл Ірландії

продемонстрували низький рівень знань дисципліни за результатами Програми міжнародного оцінювання навчальних досягнень 15-літніх школярів з математики, читання та науки (The Programme for International Student Assessment (PISA)), ініційованого Організацією економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). Невтішні показники успішності учнів з математики спонукали Освітній комітет ІНСВ провести дослідження з метою оптимізації процесу навчання математики в ірландських школах, поліпшення результатів навчальних досягнень студентів, визначення найефективніших методів розв'язання проблем, пов'язаних з викладанням математики в школах. Результати опитування Освітнього комітету ІНСВ були оприлюднені на конференції та представлені у підсумковій доповіді [6].

Вартими уваги, з нашої точки зору, є результати досліджень Освітнього комітету ІНСВ з безперервної професійної підготовки педагогів. Ключові положення Національної освітньої стратегії підвищення грамотності та математичних знань наголошують на важливості та невідкладності залучення педагогічних працівників початкової школи до програм професійного розвитку з метою підвищення національних стандартів з читання, письма, усного мовлення та математики. Згідно досліджень ІНСВ переважна більшість учителів початкової школи за останні три роки професійної діяльності брали участь у різних програмах професійного розвитку та вважають їх важливим джерелом професійного зростання. У своїх висновках Освітній комітет ІНСВ також зазначив теми курсів підвищення кваліфікації, які педагоги початкової школи вважають актуальними [6].

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Ірландська національна спілка вчителів відіграє надзвичайно важливу роль в системі педагогічної освіти Республіки Ірландія. Вона співпрацює з державними органами освіти (Національною Радою з навчальних програм і оцінювання, Департаментом Освіти і ін.) з метою винайдення оптимальних шляхів вирішення проблем шкільної, педагогічної освіти, професійної підготовки педагогічних кадрів. ІНСВ вносить свої пропозиції на освітніх конференціях і Щорічному конгресі.

Вагомим внеском ІНСВ у педагогічну освіту другого та третього ступенів є забезпечення педагогів початкової школи онлайн та очними курсами професійного вдосконалення з урахуванням результатів сучасних наукових досліджень.

В епоху інформаційних технологій безперечно вагомою є роль Інтернет спільнот у системі педагогічної освіти країни, які сприяють професійному вдосконаленню педагогів. ІНСВ є одним із прикладів таких спільнот. Засобом Інтернету ІНСВ допомагає педагогічним працівникам отримувати відповіді на важливі питання педагогічної освіти, організує форуми, що дають змогу педагогам обмінюватися думками та знаходити оптимальні шляхи вирішення актуальних проблем;

Докладаючи максимум зусиль для покращення умов праці педагогічних працівників, захищаючи їх інтереси в суспільстві на державному рівні, надаючи консультації та допомогу членам спілки з професійних питань, ІНСВ слугує збереженню висококваліфікованих кадрів у системі педагогічної освіти Республіки Ірландія та мотивує їх до професійного вдосконалення.

Подальші наші наукові розвідки будуть спрямовані на дослідження сучасної системи початкової педагогічної освіти Республіки Ірландії.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. About Into (Aims and Structure). Available at: <https://www.into.ie/ROI/AboutINTO/> (Accessed 1 January 2017).
2. Curriculum: Irish national teacher' organization Education Consultative Conference, Athlone 2015 [A Discussion paper]. (2015), Dublin: INTO, 56 p.
3. Into learning (INTO Summer Programme 2016) Available at: <http://intolearning.ie/into-summer-programme-2016/> (Accessed 1 August 2016).

4. Into learning (Teacher Continuum Professional Development) Available at: <http://intolearning.ie/teacher-cpd/> (Accessed 1 January 2017).

5. Literacy in a Changing World: [Discussion Document and Proceedings of the Consultative Conference 2011]. (2014), Dublin: INTO, 169 p.

6. Numeracy in the Primary school: [Discussion Document and Proceedings of the Consultative Conference, 2013]. (2016), Dublin: INTO, 121 p.

7. Quality in Education: Irish national teacher' organization Consultative Conference on Education, Armagh 2014 [Conference Programme including the background paper Quality Education: teacher responsibility and accountability]. (2014), Dublin: INTO, 16 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЛИСЕНКО Олена Анатоліївна – аспірантка кафедри психології і педагогіки Київського національного лінгвістичного університету, викладач кафедри англійської мови і перекладу факультету сходознавства КНЛУ.

Наукові інтереси: професійна підготовка педагогічних кадрів у системі вищої освіти Республіки Ірландія.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

LYSENKO Olena Anatoliivna – post-graduate student of the Department of Psychology and Pedagogics of Kyiv National Linguistic University, lecturer of the English language and translation Department of KNLU.

Circle of scientific interests: Training of teaching staff in the system of higher education in Ireland.

УДК 373.51.001.63

ЛЯШЕНКО Ростислав Олександрович – здобувач кафедри педагогіки та освітнього менеджменту Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
e-mail: r.ljashenko@gmail.com

ОСОБИСТІСНА АКТИВНІСТЬ СТУДЕНТА В УМОВАХ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Зміна поглядів студентів на зміст та перспективи своєї наступної професійної діяльності відбувається більш інтенсивно в процесі магістерської підготовки. Участь студентів-

магістрантів у цілеспрямованій діяльності щодо інтенсифікації особистісної активності має тісний кореляційний зв'язок із зростанням рівня їхньої професійної самоактуалізації. Студенти, які не виявляють професійну самотивацію щодо участі у